

Endnu en jul

Så blev det jul 1944. Ad uransagelige veje var det lykkedes at fremskaffe så meget ekstra ris, at lejrledelsen kunne love os, at såvel juleaften som juledag ville vi få lige så megen ris, som vi kunne sætte til livs. Desuden var der en del rød palmeolie – rå uraffineret palmeolie – og to slags tørret fisk, dels dem som englænderne kaldte whitebait, små fisk vel ikke mere end 4-5 cm lange, og en anden større fisk af makrelfamilien, som vi kaldte "modern girl", fordi de lugtede meget stærkt og inciterende. Begge fisk blev stegt sprøde i palmeolie og kunne så spises med skind og ben og det hele. Det eneste, der blev tilovers, var øjnene hos de

større fisk. De blev stenhårde, når fisken blev stegt og kunne absolut ikke tygges. Så havde vi et stort juletræ juledag. Det var en casuarina, et meget graciøst nåletræ, der voksede på alle sandstrande og havde en yndefuld vækst som et birketræ herhjemme. Juletræet var overordentligt smukt pyntet og strålede af lys. Halvdelen af alle elektriske lamper i lejren var blevet afmonteret og anbragt på træet, der yderligere var pyntet med mange oppustede gummiballoner. Vores begejstring var stor, og ikke mindre blev den, da det gik op for os, hvor gummiballerne kom fra. Det var kondomer fra den militære medicinkiste, som vi naturligvis ikke havde haft den mindste brug for. Men som julepynt var de særdeles dekorative.

Der var også stablet et juleshow på benene. Hovedpunktet i dette show var en samtale mellem en japanersoldat og en krigsfange, der bukkede og skræbede og grinede af fuld hals, mens han samtidig lirede alle de skældsord og nærgående bemærkninger om japanerne af, som han kunne finde på. Nu er det sådan, at i en japansk samtale er det langt vigtigere, hvordan man ser ud, end hvad man siger, så ham, der forestillede japaneren, grinede lige så ubehersket, og så troede japanerne, der overværede forestillingen og som ikke forstod engelsk, at det hele var sjov, så de grinede lige så ubehersket som vi andre. Japanerne, der overværede forestillingen, var så begejstrede, at de på stedet forlangte en gentagelse næste dag af det hele, og så ville forestillingen blive overværet af et par japanske officerer, som også skulle have fornøjelsen af at se, hvor glade vi var.

Officererne kom også den næste dag og overværede en gentagelse af forestillingen. Desværre viste det sig, at den ene officer forstod engelsk, hvad ingen havde ventet, og dialogen var dårligt nok begyndt, før officeren for op, afleverede en lang stribe japanske skældsord og derefter tilføjede på engelsk: "Stop it immediately. All on parade, no food tomorrow". Så stillede vi op til mønstring på pladsen i brændende sol, og der stod vi fra klokken 4 om eftermiddagen til klokken 10 om aftenen. Derefter blev vi jaget ind i barakkerne og elektricitetsforsyningerne til lejren afbrudt, og den næste dag blev der overhovedet ingen mad. Så det var den jul, men det varede længe, før vi fik grinet af.

Nytårsdag er den store fest for japanerne, og til trods for de foranvænte genvordigheder fik vi, som vi havde fået før, en lille ration

japansk cognac, så meget som en lille snaps til hver, og den smagte modbydeligt. Den skulle indtages på paradepladsen, så da vi stillede op til mønstring på paradepladsen, medbragte hver enkelt sit krus. Den japanske lejrkommandant holdt en lang tale for os, på japansk, til ære for Tenno Haika (kejseren, solens søn). Den endte med en lang sætning, hvori ordet "bushido" (noget med japansk ridderånd) indgik, og da vi tidligere havde lært, at så skulle vi tilslutte os dette, så vrælede vi af fuld hals med entusiasme "bullshit" flere gange. Lejrkommandanten strålede over hele hovedet, og så drak vi alle kejserens skål.

Vi kom hen til marts-april 1945, og da de gode nyheder fra krigen i Europa havde taget fart, blev vi klar over, at nu måtte der snart komme en ende på det i Europa. Alligevel ventede de klogeste blandt os – jeg bilder mig ind, at jeg var en af dem – at for vores vedkommende kunne det godt være et par år endnu. Erobringen af den lille japanske ø, Okinawa, var en særdeles langsommelig og kostbar affære, og hvordan ville det så gå, når turen kom til de japanske hovedøer. Ville det ikke trække længe ud, indtil alle japanere var slået ihjel?

Jeg har et par eksempler på, at optimisme under de forhold ikke er af det gode. Den første var en ung Singapore-jøde, som jeg kendte fra før krigen. Han blev i Singapore-lejrene hele tiden, og jeg traf ham igen, da vi kom tilbage til Singapore fra Thailand. I begyndelsen af 1944 talte han altid om de gode udsigter for den forestående invasion i Europa og var fuldt overbevist om, at det ville være enden på hele krigen. Da så invasionen i Normandiet fandt sted, var han den første, der glædestrålende fortalte mig om det, og han blev meget fornærmet, da jeg kom frem med mit sædvanlige sortsyn. Men samme dags aften døde han altså – af lutter begejstring?

Et andet eksempel var min sidekammerat i barakken, da japanerne endelig kapitulerede. Han var tidligere jernbaneportør fra Dover, og han var meget medtaget af beri-beri, der gav sig udtryk deri, at hans underliv og hans testikler var svulmet voldsomt op, sidstnævnte til størrelsen som en fodbold. Rigtigt glad blev han, da han et par dage efter japanernes kapitulation modtog en halv snes breve fra familien i England. Hans øjne var også stærkt medtaget, så han bad mig læse brevene for ham, og det begyndte jeg på. Jeg nåede dog kun igennem tre eller

fire af brevene, så faldt han tilsyneladende i søvn. Et par timer senere kom jeg tilbage til barakken for at læse de sidste breve, og så var han der ikke mere. Han var død kort efter, at han var faldet i søvn og var straks blevet fjernet. Også han havde været meget optimistisk.

Nå ja, måske har jeg ikke ret i det med optimismen, for man hører jo kun om dem, der overlever, hvad enten det så skyldes karakteregenskaber eller blot held.

Efter at krigen i Europa var afsluttet, mærkede vi ligesom en lille ændring i japanernes holdning over for os. De blev mere medgørlige og mindre høje i hatten. Når det kom til stykket, var de nok ved at miste tilliden til at vinde krigen. Vi så det tydeligt med de to japanere, som vi havde fast i haven. De medbragte næsten hver dag et nummer af Shonan Shinbun, der var trykt både på engelsk og med japansk/kinesiske skrifttegn. De kunne sidde i timevis i deres læskur og granske avisen. Det stod nok lidt sløjt til med deres kundskaber i japansk skrift. Det lod i hvert fald til, at de var mere interesserede i den engelske tekst, og de bad tit en af os om at forklare for dem, hvad der stod. Det skete med det minimum af engelske, malajiske og japanske ord, som begge parter kendte og forstod, og så med mange supplerende fagter og gebærder. Den ene af de to japanere var ham, der, som vi senere fandt ud af, havde ladet sig bestikke med sulfapiller. Kanamitsu, hed han forresten. Hans kommentar var som regel indskrænket til "fucking bloody war, no fucking good", og jo mere inderligt, han sagde det, jo mere tilfredse var vi.